

*„Ważne jest by nigdy nie przestać pytać.*

*Ciekawość nie istnieje bez przyczyny.*

*Nigdy nie trać świętej ciekawości.*

*Kto nie potrafi pytać, nie potrafi żyć.”*

**Albert Einstein**

## **STOP NUDNYM LEKCJOM**

Nuda to jedno z ulubionych słów wielu naszych uczniów- niezależnie od etapu edukacyjnego. Nawet dzieci w wieku przedszkolnym potrafią powiedzieć, że nudzą się w trakcie zajęć. Nasuwa się kilka pytań: Co rozumiemy pod pojęciem nudy? Czy dla każdego jest ona tym samym? Czy, jak mawiają niektórzy, nuda jest podstawą wynalazków, sprzyja rozwojowi kreatywności? Czy za wszelką cenę trzeba z nią walczyć? Nuda według Słownika Języka Polskiego to „nieprzyjemne samopoczucie spowodowane beczynnością, brakiem wrażeń, monotonią życia”. „Nuda jest bardziej skomplikowanym zjawiskiem, niż wydaje się większości z nas. Jak dotąd badaczom udało się zidentyfikować cztery jej rodzaje, a mianowicie nudę obojętną, regulacyjną, badawczą i reagującą. Jednak wskutek ostatnich eksperymentów stwierdzono istnienie piątego jej typu – nudy apatycznej. Zdaniem autorów badania, odkrycie może mieć wielkie znaczenie dla osób posiadających problemy z koncentracją w szkole lub pracy.” ( <http://natemat.pl/85143,nuda-niejedno-ma-imie-badacze-okreslili-jej-piasty-rodzaj#> )

Każdy nauczyciel często zastanawia się w jaki sposób poprowadzić zajęcia, aby nie zostać przez uczniów nazwanym „nudziarzem”. Z mojej, ponad dwudziestoletniej, perspektywy pracy z młodzieżą wiem, że podstawą współpracy jest budowanie dobrych relacji. Tylko wówczas gdy pomiędzy nauczycielem a uczniem jest duże zaufanie, zrozumienie i empatia można zadbać o właściwy przebieg procesu dydaktycznego. Nauczanie to nie tylko fakty, liczby, przekazywanie informacji, ale to przede wszystkim emocje i relacje. Te relacje zaczynamy budować już od momentu pierwszego „zatknięcia się” z klasą, na pierwszych

zajęciach, nawet przed wejściem do sali. O naszych relacjach decyduje efekt „pierwszego wrażenia”, który jak wiemy okazuje się trudny do zmiany. To przez pierwszych kilkadziesiąt sekund oceniamy, czy dana osoba jest do nas podobna. Na podstawie tego co obserwujemy, przypisujemy jej określone cechy. Ze względu na to, iż proces ten ma zabarwienie emocjonalne, wrażenie które w nas powstaje jest względnie trwałe i trudne do zmiany i to zarówno dla nauczyciela jaki i dla ucznia.

Na co warto więc jeszcze zwracać uwagę?

Moim zdaniem kolejnym etapem tworzenia klimatu sprzyjającego uczeniu się jest budowanie zespołu. Tylko zintegrowane zespoły, w których każdy czuje się bezpiecznie, dochodzą dalej, mogą więcej. W tym przypadku ważne są umiejętności komunikacyjne i coachingowe nauczyciela.

Dla nauczyciela każda lekcja jest inna. A jak ją postrzega uczeń? Dzieci lubią schematy, aby czuć się bezpiecznie, ale jak ten schemat powinien wyglądać? Zapytałam „moich” uczniów kiedy dla nich lekcja jest nudna. Oto przykładowe odpowiedzi: brak sprecyzowanego celu- nie wiemy czego się będziemy uczyć, brak możliwości zadawania pytań, dyktowanie notatek przez większą część lekcji, mała przydatność wiedzy, chaos i zła organizacja pracy, monotony sposób pracy, małe zaangażowanie ucznia w proces dydaktyczny,...

Nie jesteśmy w stanie sprawić, aby po zajęciach nie było komentarza - ale nudy. Każdy z nas jest inny i do każdego trafia inny rodzaj przekazu- jedni wolą słuchać, inni działać, jeszcze inni przyglądać się, ale żadne niepowodzenia nie powinny nas demotywować. Starajmy się zawsze o żywe tempo pracy na lekcji, angażujmy uczniów, zmieniamy metody tak, aby dotrzeć do każdego ucznia. Najważniejsze to zacząć. Napoleon Hill, amerykański autor literatury sukcesu osobistego, mawia „ Nie czekaj! Właściwa chwila nigdy nie nadchodzi. Zaczynaj natychmiast - tu i teraz. Posługuj się narzędziami, jakie masz pod ręką, a lepsze znajdziesz w trakcie pracy.” To przesłanie odnosi się również do naszej pracy, nie bójmy się eksperymentować, działać, zmieniać, a nasze lekcje przestana być nudne.

W moim odczuciu, aby zminimalizować negatywne nastawienie uczniów do szkoły można wypróbować stosowanie oceniania kształtującego, lub choćby kilku jego elementów. Do najważniejszych zaliczyłabym: podawanie celów lekcji, informowanie uczniów co jest

ważne, stosowanie pytań kluczowych, czy stosowanie czteroelementowej informacji zwrotnej. To działa, potwierdzają to badania naukowe.

Z badań i własnych obserwacji wynika, że warto pokazać uczniowi ile już wie i jak nową wiedzę będzie mógł wykorzystać. Dlatego dla każdego praktyka ważne jest planowanie zajęć, dobór metod i form pracy w zależności od zespołu klasowego, czy aranżacja sali lekcyjnej. Pozwólmy naszym uczniom uczyć się przez przeżywanie, pozwolili działać i samodzielnie dochodzić do wiedzy, prowadzić doświadczenia i eksperymenty. Spróbujmy przełamać rutynę i zaczynamy zajęcia w inspirujący sposób – zaczniemy lekcję od zabawy z literami, liczbami, pokażmy intrygujące zdjęcie, krótki film, pozwólmy stworzyć uczniom kreatywną definicję jakiegoś przedmiotu, pobawmy się w rysowanie oburącz, zapytajmy „co nowego, co dobrego”.

Zależy nam, aby uczeń był zaangażowany, odpowiedzialny za swój proces uczenia się. Może to nastąpić, gdy:

- cel jest dla niego bliski i wyraźny (ma poczucie sensu tego, co robi)
- uwzględnia się jego potrzeby i zainteresowania (zadania uznaje za własne)
- ma poczucie bezpieczeństwa (prawo do błędu, otrzyma konieczne wsparcie i informację zwrotną)
- działaniom towarzyszą odczucia i emocje
- bierze udział w planowaniu i podejmowaniu decyzji (coś ode mnie zależy)
- odczuwa satysfakcję (lubi to robić)
- ma poczucie własnej wartości (ja to potrafię)
- dostrzega się jego wkład pracy, a nie tylko efekt (nauczyciel i grupa dostrzegają jego wysiłek i doceniają go)
- kiedy ma możliwość zrealizowania własnych pomysłów

"Z badań Johna Hattiego wynika, że ta idealna sytuacja - **widoczne uczenie się** - występuje wówczas, **gdy nauczyciele widzą proces nauczania oczami swoich uczniów i pomagają uczniom stawać się nauczycielami samych siebie, czyli lepiej, skuteczniej uczyć się.**

**Wśród czynników, które mogą mieć największy wpływ na osiągnięcia ucznia w nauce, znalazły się:**

- samoocena
- ewaluacja formatywna ucznia
- odpowiednie komunikowanie się nauczyciela z uczniem
- wzajemne nauczanie, dialog
- informacja zwrotna
- relacje nauczyciela z uczniem
- strategie metakognitywne („myślenie o czymś myśleniu”)
- samowerbalizacja (zadawanie sobie pytań)
- rozwój zawodowy nauczyciela
- nauczanie problemowe” (<http://www.edunews.pl/badania-i-debaty/badania/2832-osiem-zasad-istotnych-w-pracy-nauczyciela> )

Współcześni uczniowie wychowują się w czasach rozwoju multimediiów, korzystają z kilku mediów w jednej chwili - komórka, komputer, telewizja. Potrzebują wielu bodźców. To oczywiste, że „tradycyjny” sposób prowadzenia lekcji może ich nudzić. Jak dogonić w szkole współczesny świat? To pomysł na kolejne warsztaty-grać i uczyć się jednocześnie.

### **WARTO PRZECZYTAĆ:**

- R. Arends „Uczymy się nauczać”, WSiP, Warszawa 1994
- A. Bańka „Architektura psychologicznej przestrzeni życia. Behawioralne podstawy projektowania”, Wydawnictwo Gemini, Poznań 1997
- A. Bańka „Społeczna psychologia środowiskowa”, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2002
- M. Łaguna „Szkolenia”, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2004
- A. Nalaskowski „Przestrzenie i miejsca szkoły”, Impuls, Kraków 2002



**PCPPP i DN**  
**Ośrodek Doradztwa Metodycznego**  
67-200 Głogów ul. Jedności Robotniczej 38  
e-mail: sekretariat@pcpppidn.eu  
tel./fax (76) 833 32 11 (76) 838 42 93

---

- M. Silberman „Uczymy się jak uczyć”, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne,  
Gdańsk 2005
- G. Petty „Nowoczesne nauczanie”, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne 2011
- M. Harmin „Duch klasy. Jak motywować uczniów do nauki”, CEO, Warszawa 2004
- C. Rose, M. Taraszkiewicz „Atlas efektywnego uczenia (się)”,  
Edukacja Nowej Generacji 2010
- C. Rose, M. J. Nicholl „Ucz się Szybciej, na Miarę XXI Wieku”,  
Oficyna Wydawnicza LOGOS 2003
- D. Goleman „Inteligencja emocjonalna”, Media Rodzina, Poznań 2005

#### **CIEKAWY MATERIAŁY:**

<http://www.spunk.rownasie.pl/wp-content/uploads/2013/03/Kompas.-Edukacja-o-prawach-cz%C5%82owieka-w-pracy-z-m%C5%82odzie%C5%BC%C4%85.pdf>

<http://www.ore.edu.pl/trendy-2>

<http://ckpidn.home.pl/nauczyciel/materialy/cwiczenia%20rozwijajace%20kreatywnosc.pdf>

[http://www.structum.pl/czytelnia-pdf/op/Trening\\_kreatywnosci\\_Podrecznik\\_dla\\_pedagogow\\_psychologow\\_i\\_trenerow\\_grupowych\\_trekre.pdf](http://www.structum.pl/czytelnia-pdf/op/Trening_kreatywnosci_Podrecznik_dla_pedagogow_psychologow_i_trenerow_grupowych_trekre.pdf)

<http://ssr.ssr.8p.pl/pliki/KREATYWNOSC.pdf>

[https://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0ahUKEwiIgrfWhqjMAhXLA5oKHX6fC0gQFggpMAI&url=http%3A%2F%2Fwww.treco.pl%2Fwiedza%2Fartykuly-szczegoly%2Fid%2F171%2Ftworcze-rozwiazywanie-problemow-za-pomocami-myslowych-kapeluszy-edwarda-de-bono%2F%2Fmedia%2Fpdf&usq=AFQjCNHfqWyRtESHjuHXwMJCHt2pfqRWfA&sig2=ygtpP8dtXHm--11ZOAGi\\_A](https://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0ahUKEwiIgrfWhqjMAhXLA5oKHX6fC0gQFggpMAI&url=http%3A%2F%2Fwww.treco.pl%2Fwiedza%2Fartykuly-szczegoly%2Fid%2F171%2Ftworcze-rozwiazywanie-problemow-za-pomocami-myslowych-kapeluszy-edwarda-de-bono%2F%2Fmedia%2Fpdf&usq=AFQjCNHfqWyRtESHjuHXwMJCHt2pfqRWfA&sig2=ygtpP8dtXHm--11ZOAGi_A)

opracowanie: Iwona Rogowska